

## การจัดการเรียนการสอนประวัติศาสตร์โดยใช้ทักษะการคิดวิเคราะห์เชิงประวัติศาสตร์ 1S2C

### ในการพัฒนาผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้สูงสุดรายวิชาประวัติศาสตร์

#### สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

นางรัตติยา ธีระเผ่าพันธ์ และ นางสาวกวิสรา อินทร์เทพ

Mrs.Rattiy Teerapoapan and Miss Kawisara Inthep

โรงเรียนวัดท่าไทร(ดิตถานุเคราะห์) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 จังหวัดสุราษฎร์ธานี

Corresponding Author Email Address : 84010063@surat1.go.th

### บทสรุป

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ในรายวิชาประวัติศาสตร์โดยใช้ทักษะการคิดวิเคราะห์เชิงประวัติศาสตร์ 1S2C ในการพัฒนาผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้สูงสุด สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัดท่าไทร(ดิตถานุเคราะห์) มีจุดประสงค์ (1) เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้สูงสุด โดยใช้ทักษะการคิดวิเคราะห์เชิงประวัติศาสตร์ 1S2C, (2) เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจในเรื่องที่เรียนอย่างแท้จริงโดยการให้ผู้เรียนสร้างความรู้ด้วยตนเอง โดยอาศัยความร่วมมือจากกลุ่ม และ (3) เพื่อพัฒนาพฤติกรรมการกล้าแสดงออกและนำองค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษา ค้นคว้าเผยแพร่ในวงกว้างทั้งภายในสถานศึกษา และชุมชนภายนอก ทั้งนี้ได้นำเอาทักษะทางประวัติศาสตร์ 1S2C มาปรับใช้คู่กับวิธีการทางประวัติศาสตร์ ผลการศึกษาพบว่า (1) ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้สูงสุด โดยใช้ทักษะการคิดวิเคราะห์เชิงประวัติศาสตร์ 1S2C สามารถเปรียบเทียบข้อมูล และนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษามาเรียบเรียงเป็นชิ้นงานได้, (2) ร้อยละ 100 ของผู้เรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจในเรื่องที่เรียนอย่างแท้จริงโดยการให้ผู้เรียนสร้างความรู้ด้วยตนเอง โดยอาศัยความร่วมมือจากกลุ่ม มีผลงานอันเกิดจากการทำงานร่วมกันของสมาชิกในกลุ่ม และ (3) ผู้เรียนกล้าแสดงออกและนำองค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษา ค้นคว้าเผยแพร่แก่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และ 2 ได้ โดยใช้รูปแบบการนำเสนอที่หลากหลายน่าสนใจ นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมมีผลการประเมินระดับความพึงพอใจระดับ ดีมาก

### วิธีการดำเนินงาน

ยุคศตวรรษที่ 21 เป็นยุคของข้อมูลข่าวสารและการเปลี่ยนแปลง ด้วยความก้าวหน้าของเทคโนโลยีสารสนเทศ การสื่อสารไร้พรมแดน การเข้าถึงแหล่งข้อมูลสามารถทำได้ทุกที่ทุกเวลา ผลกระทบจากยุคโลกาภิวัตน์ส่งผลให้ผู้เรียนจำเป็นต้องมีความสามารถในการเรียนรู้ได้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องและเป็นผู้แสวงหาความรู้อยู่ตลอดเวลา Active Learning เป็นการเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติ หรือ การลงมือทำซึ่ง “ความรู้” ที่เกิดขึ้นก็เป็นความรู้ที่ได้จากประสบการณ์ กระบวนการในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้เรียนต้องได้มีโอกาสลงมือกระทำมากกว่าการฟังเพียงอย่างเดียว ต้องจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้การเรียนรู้โดยการอ่าน, การเขียน, การโต้ตอบ, และการวิเคราะห์ปัญหา อีกทั้งให้ผู้เรียนได้ใช้กระบวนการคิดขั้นสูง ได้แก่ การวิเคราะห์, การ

สังเคราะห์, และการประเมินค่า ซึ่งเหมาะสมอย่างยิ่งสำหรับการนำมาปรับใช้ในการจัดการเรียนรู้สาระการ  
เรียนรู้ประวัติศาสตร์ การจัดการเรียนรู้วิชาประวัติศาสตร์ในปัจจุบันได้มุ่งเน้นการจัดการเรียนรู้ที่ใช้ทักษะทาง  
ประวัติศาสตร์ 1S2C คือ ทักษะการคิดวิเคราะห์เชิงประวัติศาสตร์ ได้แก่ Sourcing หมายถึง กระบวนการ  
รวบรวมข้อมูลหลักฐานจากแหล่งต่างๆ Corroboration หมายถึง กระบวนการประเมินค่าเนื้อหาและข้อมูลที่  
ปรากฏในหลักฐาน และ Contextualizing หมายถึง กระบวนการเปรียบเทียบเนื้อหาและข้อมูลที่ได้จาก  
หลักฐานนั้นๆ กับหลักฐาน เอกสาร ข้อมูลแวดล้อมอื่นๆ เพื่อให้ทราบข้อเท็จจริงหรือความจริงทาง  
ประวัติศาสตร์ ความเป็นมาของเหตุการณ์ สาเหตุที่ทำให้เกิดเหตุการณ์ ความเป็นไปของเหตุการณ์ ผลของ  
เหตุการณ์ ทั้งนี้โดยนำเอาทักษะทางประวัติศาสตร์ 1S2C มาปรับใช้คู่กับวิธีการทางประวัติศาสตร์เพื่อ  
การศึกษา ค้นคว้า และเรียบเรียงเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์จากหลักฐานต่างๆ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความ  
ถูกต้องและชัดเจนมากที่สุด

จากความเป็นมาข้างต้น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โรงเรียนวัดท่าไทร  
(ดิตถานุเคราะห์) จึงได้การพัฒนาผลงานและนวัตกรรม จากการจัดการเรียนรู้ Active Learning ผู้สอนได้ใช้  
กระบวนการของวิธีการทางประวัติศาสตร์ในการจัดการเรียนรู้ร่วมกับทักษะการคิดวิเคราะห์เชิงประวัติศาสตร์  
1S2C คือ จัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้ใช้กระบวนการของวิธีการทางประวัติศาสตร์ในการศึกษาแหล่ง  
เรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น โดยเปิดโอกาสให้เลืกหัวข้อเรื่องที่สนใจศึกษา และดำเนินการตามกระบวนการ  
ขั้นตอนทั้ง 5 ขั้นตอน โดยมีครูทำหน้าที่คอยให้คำปรึกษา แนะนำตลอดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้สอนได้  
สอดแทรกทักษะการคิดวิเคราะห์เชิงประวัติศาสตร์ 1S2C ในการดำเนินการตามขั้นตอนกระบวนการของ  
วิธีการทางประวัติศาสตร์ คือ

ทักษะ S = Sourcing คือกระบวนการในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลประเภทต่างๆ  
ในขั้นตอนที่ 2 ของวิธีการทางประวัติศาสตร์

ทักษะ C = Corroboration คือกระบวนการในการประเมินคุณค่าของเนื้อหา เมื่อได้ข้อมูลมาจาก  
ขั้นที่ 2 ในวิธีการทางประวัติศาสตร์ ได้ฝึกให้ผู้เรียนรู้จักการประเมินค่า การแยกแยะข้อมูลประเภทความจริง  
ข้อเท็จจริง

ทักษะ C = Contextualizing คือกระบวนการเปรียบเทียบเนื้อหาและข้อมูลที่ได้จากหลักฐาน  
ประเภทต่างๆ เพื่อให้ทราบถึงข้อเท็จจริงและความจริงของหลักฐานชนิดนั้นๆ โดยสอดแทรกอยู่ในขั้นตอนที่ 3  
ของวิธีการทางประวัติศาสตร์

โดยจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติการทดลองด้วยตนเอง มีการ  
ใช้กระบวนการทางสติปัญญา และมีส่วนร่วมในการเรียนทั้งร่างกาย สติปัญญา อารมณ์และสังคมพร้อมทั้งเน้น  
กระบวนการกลุ่ม ในการค้นคว้าและสร้างองค์ความรู้ด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ ซึ่งต้องอาศัยจากแหล่งการ  
เรียนรู้ และหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่หลากหลายและเป็นแหล่งการเรียนรู้ที่อยู่ในท้องถิ่น เพื่อให้การสืบค้น  
ข้อมูลและนำข้อมูลมาใช้สร้างองค์ความรู้ใหม่ ๆ นั้นมีความถูกต้อง น่าเชื่อถือ จึงมีการใช้ทรัพยากรในรูปแบบ  
ต่าง ๆ คือ

- (1) ผู้เรียนและผู้สอนระดมความคิด เพื่อระบุแหล่งเรียนรู้ที่ผู้เรียนสนใจ

(2) กระบวนการสืบค้นข้อมูลและเขียนสรุปองค์ความรู้ มีการใช้ทรัพยากร เช่น กระดาษ A4 กระดาษ ฟลิปชาร์ด ปากกาเคมี เพื่อใช้ในการจดบันทึกข้อมูล

(3) การลงพื้นที่สืบค้นข้อมูล ได้รับการอำนวยความสะดวกจากท่านผู้อำนวยการ และผู้ปกครองของผู้เรียนซึ่งเป็นคนในท้องถิ่น ทำให้ผู้เรียนสามารถเข้าถึงข้อมูลเชิงลึกได้

(4) การนำผลงานและนวัตกรรมที่ได้ดำเนินการศึกษา ลงในกระดาษชาร์ด นำเสนอผลการศึกษแก่นักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

### ผลการดำเนินงาน

จากการจัดการเรียนรู้ในรายวิชาประวัติศาสตร์ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/1 จำนวน 30 คน ได้ผ่านกระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ทักษะการคิดวิเคราะห์เชิงประวัติศาสตร์ 1S2C ในรายวิชาประวัติศาสตร์ จำนวน 9 ชั่วโมง ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 นักเรียนทุกกลุ่มมีผลงานที่ผ่านกระบวนการศึกษาค้นคว้าจำนวน 1 เรื่อง รวมทั้งสิ้นจำนวน 5 เรื่อง คือ

- แหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์วัดเขาพระนิม
- แหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์วัดถ้ำคูหา
- บุคคลสำคัญทางประวัติศาสตร์ของโรงเรียนวัดท่าไทร หลวงพ่อชม คุณาราม
- เครื่องมือเครื่องใช้ในสมัยโบราณ เตารีดถ่าน
- สถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ วัดไทร

นักเรียนมีทักษะการคิดวิเคราะห์เชิงประวัติศาสตร์ ในการค้นคว้าและสร้างองค์ความรู้ด้วยกระบวนการทางประวัติศาสตร์ สามารถศึกษาข้อมูลและเรียบเรียงข้อมูลที่ได้จากการศึกษาอย่างเป็นระบบ โดยใช้หลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่มีความหลากหลาย ทั้งการสืบค้นข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต หนังสือ ลงพื้นที่เก็บรวบรวมข้อมูล รวมถึงการสัมภาษณ์ผู้รู้ บุคคลในชุมชนโดยรอบ ครูเกิดการเรียนรู้ร่วมกับผู้เรียน ได้เห็นศักยภาพในการทำงานร่วมกันของนักเรียนแต่ละกลุ่ม รวมถึงได้ผลการศึกษาค้นคว้าที่สามารถนำไปต่อยอดในการจัดการเรียนการสอนในปีการศึกษาถัดไป นอกจากนี้ยังส่งผลให้ชุมชนและสังคมตระหนักถึงความสำคัญของแหล่งเรียนรู้ และบุคคลสำคัญทางประวัติศาสตร์ของท้องถิ่นตนเอง ร่วมกันอนุรักษ์ สานต่อ และปลูกฝังลูกหลานให้รักและหวงแหนในบ้านเกิดของตนเอง

### ข้อเสนอแนะ

จากการจัดการเรียนรู้ในรายวิชาประวัติศาสตร์โดยใช้ทักษะการคิดวิเคราะห์เชิงประวัติศาสตร์ 1S2C พบว่าผู้เรียนขาดประสบการณ์และทักษะในการค้นคว้า เลือกใช้และรวบรวมข้อมูล การจัดทำผลงาน ผู้สอนจำเป็นต้องดูแล ให้คำแนะนำในลักษณะของผู้อำนวยความสะดวก (Facilitator) และผู้ให้คำแนะนำ (Coach) อย่างใกล้ชิด พร้อมช่วยเหลือในการแก้ไขปัญหา ให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมในการปรับปรุงแก้ไขและพัฒนางานให้ดียิ่งขึ้น